

O VZPOREDNICAH V MOTOVUNU

Med 2. in 4. aprilom 2004 so se ponovno »zgodile« slovensko-hrvaške *Vzporednice*, srečanje slovenskih in hrvaških etnologin in etnologov, ki so se prekinile v začetku devetdesetih let. Srečanje je organiziralo *Hrvaško etnološko društvo* z namenom, da se znova vzpostavi produktivno sodelovanje med slovenskimi in hrvaškimi etnološkimi institucijami, ki je bilo v zadnjem desetletju prekinjeno. Tridnevno srečanje je potekalo v Motovunu v Istri, kar lahko razumemo tudi simbolno, saj je Istra prostor, kjer proučujejo tako slovenski kot hrvaški etnologi in etnologinje. Okoli 25 prispevkov se je dotaknilo naslednjih tematskih sklopov:

- pregled teoretskih in zgodovinskih etnoloških raziskav v hrvaški in slovenski etnologiji od leta 1990 do danes,
- etnografija mej in regionalne raziskave s poudarkom na Istri,
- preučevanje identitet,
- revitalizacija šeg in navad; etnološka vključenost in kritika,
- dediščina in muzeji od leta 1990 do danes.

Prvi dan srečanja je bil namenjen predvsem prihodu in seznanitvi etnologov in etnologin obeh držav. V večernih urah so nam hrvaški kolegi, vključno s skupino študentov iz *Odsjeka za etnologijo iz Zagreba*, predstavili dva sodobna hrvaška etnološka filma. Film *Bederske priče* in film o ljudeh na otoku Braču izpostavljata med drugim za nas zanimiv problem etnologove prisotnosti na »prizorišču« in njegovih pričakovanj o samoumevnosti »toplega« sprejema s strani »akterjev«. Še posebej po prikazu filma *Bederske priče* se je razvila debata o tem, koliko časa mora biti etnolog na terenu, da lahko oblikuje svojo pripoved o skupnosti oziroma o njej posname film. Glede filma je zanimivo tudi to, da sta bila oba etnološka filma narejena tudi za predvajanje na televiziji (produkcija HTV). S tem se postavlja vprašanje o glavnem namenu snemanja etnološkega filma, s čimer je povezan tudi način samega snemanja; koliko so stvari spontane in koliko so zrežirane. Tako smo bili že prvi večer priča zanimivim pogledom na terensko delo etnologa, pri čemer obžalujemo predvsem pozno uro predstavitve filmov, ki je razglabljanja o filmu neusmiljeno prekinila.

V soboto in nedeljo so se čez dan vrstile predstavitve referatov, ki so bili tematsko razdeljeni v dva sklopa. Prvi je obsegal *Vzporednice in sodobne usmeritve v slovenski in hrvaški etnologiji*, drugi pa *Etnologijo mej*. Referati so bili predstavljeni v slovenskem in hrvaškem jeziku (odvisno od govornika), kar je marsikdaj vodilo v nerazumevanje določenih terminov na obeh straneh, a se je to hitro rešilo. Vsekakor bi bilo za prihodnje *Vzporednice* dobro razmisliti predvsem o načinu podajanja referatov, saj hitro branje prispevkov še dodatno zmanjšuje razumevanje drugega jezika. Glede na to, da je bilo število referatov preobsežno za predstavitev v teh nekaj vrsticah, omenjamo le tiste, ki so nam bili najbolj zanimivi¹ (navajamo le tematsko in ne celotnih naslovov referatov):

- Sodobno dogajanje v hrvaški etnologiji je predstavila Tea

Škokić v referatu *Pomen spolne² perspektive v etnologiji*. Izpostavila je potrebo po vključitvi študijev spolov (gender studies) v študijski program zagrebškega oddelka, saj tega predmeta, kljub zanimanju študentov, še ni. S tem se je pojavilo tudi vprašanje same vloge in pomena antropologije spolnosti, kot tudi feminističnih študij; so takšne študije politična korektnost ali znanstvena nuja. Vsekakor zanimivo razmišljanje, ki bi si ga morali zastaviti tudi v Sloveniji. Dogajanje v Sloveniji sta orisala Rajko Muršič z referatom *Desetletje slovenske etnologije in problem etnografskega sedanjika* in Mojca Ramšak, ki je predstavila etnološki pristop k preučevanju obrekovanja in govorice.

- Maja Povržanović Frykman je v svojem prispevku *Etnične skupnosti – skupnosti v diaspori* predstavila raziskovanje Hrvatov, živčih na Švedskem, zlasti njihove konstrukcije identitete. Pri tem se je nanašala na predstave migrantov iz šestdesetih let in na predstave beguncev iz devetdesetih let.
- Prostora Istre so se dotaknili referati o istrski regionalni literaturi, o istrskih »štrigah« in kresnikih, o rokerju Franciju Blaškoviću in konstrukciji istrske identitete ...

V prihodnosti naj bi izšel zbornik vseh na *Vzporednicah* predstavljenih referatov, kot je bila navada v preteklosti, kjer bo možno prebrati vse o tukaj omenjenih in neomenjenih referatih. Raznolikost tematskih sklopov na letošnjih *Vzporednicah* lahko razumemo kot izraz »zamrznjenega« sodelovanja med slovenskimi in hrvaškimi institucijami v zadnjih letih, zaradi česar so bile na nek način namenjene predvsem spoznavanju dogajanj v stroki v obeh državah. Zato je po svoje razumljivo, da niso izpostavile zgolj enega sidrišča, okoli katerega bi se kresala mnenja slovenskih in hrvaških kolegov.

Takšne vrste srečanj so pomembne, ker na ta način najlažje spoznamo delo kolegov tako doma kot čez mejo, hkrati pa nam omogočajo povezovanja in izmenjavo izkušenj. Tako je med drugim s strani Toma Vinščaka z zagrebškega oddelka za etnologijo prišla ideja, da bi slovenski in hrvaški študentje sodelovali na skupnem terenskem delu v Istri. Upamo, da to niso le prazne obljube.

Za nas študentke je bila udeležba na *Vzporednicah* še posebej koristna, saj smo spoznale širok spekter možnih področij raziskovanja. Ravno zato obžalujemo, da se nam ni pridružilo več študentov tako našega kot zagrebškega oddelka. V tem vidimo med drugim tudi prihodnost *Vzporednic*, da se namreč s predstavitvijo svojih raziskav aktivno vključimo tudi študentje oziroma da se na srečanju izvede tudi kakšna delavnica.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 10. 6. 2004

¹ Izbor referatov je posledica naših subjektivnih zanimanj in vrednotenj.

² Spol v smislu družbene in ne biološke kategorije (gender v angleščini).